

‘Οσίου Νικοδήμου
‘Αγιορείτου

‘Ερμηνεία
εἰς τὴν Ἐνάτην Ὁδὴν
τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας

Μέρος Δ΄.

«Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ».

(Λουκ. α΄ 48)

ΠENTE εἶδη ταπεινώσεως φαίνονται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, κατὰ τὸν Εὐθύμιον τὸν Ζυγαδινόν.

Πρῶτον γὰρ λέγεται ταπείνωσις, ἡ προαιρετικὴ καὶ ἐκούσιος μετριοφροσύνη· κατὰ τὸ «*μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι πρᾶξός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ*» (Ματθ. ια΄ 29).

Δεύτερον, λέγεται ταπείνωσις ὁ ἀπὸ τῶν πειρασμῶν καὶ τῆς κακοπαθείας σωφρονισμός· κατὰ τό, «*ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου*» (Ψαλμ. ριη΄ 71).

Τρίτον, ταπείνωσις λέγεται ὁ κρημνισμὸς καὶ καταβιβασμὸς· ὡς τὸ «*σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον*» (Ψαλμ. πη' 11).

Τέταρτον, ταπείνωσις λέγεται καὶ τὸ νὰ ὑποταχθῆ τινὰς εἰς τὸν ἐχθρόν του· κατὰ τὸ «*μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν*» (Ψαλμ. πθ' 3).

Προσθέτει δὲ ὁ αὐτὸς Εὐθύμιος καὶ **πέμπτον** εἶδος ταπεινώσεως· αὕτη δὲ εἶναι ἡ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ταπείνωσις καὶ εὐτέλεια, συγκρινομένη πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῆς θείας φύσεως καὶ μεγαλειότητος.

Τούτων οὕτως εἰρημένων, ταπείνωσιν ὀνομάζει ἐδῶ ἡ Παρθένος τὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως εὐτέλειαν· μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως, τὴν προαιρετικὴν καὶ ἐκούσιον μετριοφροσύνην, τῆς ὁποίας ἦτον ὅλως διόλου κατοικητήριον· μετριοφροσύνην δὲ λέγω, ὅχι ἐκείνην ὅπου ἔχει λόγια καὶ σχήματα καὶ φορέματα ταπεινά· ἐξωτερικὴ γὰρ αὕτη εἶναι καὶ εὐκόλως κατορθοῦται ἀπὸ τὸν τυχόντα· ἀλλὰ μετριοφροσύνην ὀνομάζω ἐκείνην, «*ἦν αὐτὸ κτίζει τὸ Πνεῦμα τοῖς ἐγκάτοις ἐγκαινιζόμενον*», καθὼς ὀρίζει αὐτὴν ὁ Θεσσαλονίκης θεῖος Γρηγόριος ἐν τοῖς *πρὸς τὴν Ξένην*.

Ταύτην γὰρ ἔχουσα ἡ Παρθένος ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας Αὐτῆς καθ' ἕξιν ἐρρίζωμένην, ὡς χάρισμα τοῦ Πνεύματος, λέγει ἐδῶ, *ὅτι ἐπέβλεψεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν Αὐτῆς*· ἔμαθε γὰρ παρὰ τοῦ Ἡσαΐου, ὅτι εἰς τοὺς ταπεινοὺς ἐπιβλέπει ὁ Θεός· οὕτω γὰρ δι' ἐκείνου λέγει:

«ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντα τοὺς λόγους μου;» (Ἡσ. ξς' 2)¹².

Καὶ ἐπειδὴ δύο ταπεινώσεις εἰσίν, ὡς λέγουσιν οἱ Πατέρες:

«τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ὑποκάτω πάντων· καὶ τὸ ἐπιγράφειν Θεῷ τὰ κατορθώματα, ἧτις καὶ θεοδώρητος ταπείνωσις ὀνομάζεται, καὶ τελειότης πασῶν τῶν ἀρετῶν»

κατὰ τὸν Σιναΐτην Γρηγόριον (Φιλοκ. σελ. 897).

Εἶχε καὶ ταύτας τὰς ταπεινότητας ἡ Παρθένος καὶ πολλῶ μᾶλλον τὴν θεοδώρητον· διὸ καὶ ὅλα Της τὰ κατορθώματα καὶ τὰς ἀρετάς, δὲν ἐπέγραφεν εἰς τὸν ἑαυτὸν Της καὶ εἰς τὴν δύναμιν τὴν ἐδικὴν Της· ἄπαγε! ἀλλὰ εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοῦτο λέγει καὶ τώρα ἐδῶ ὅτι

«ὁ Θεὸς ἐπέβλεψεν εἰς τὴν ταπεινῶσιν ἐμοῦ τῆς δούλης Του», «Ἐκείνῳ ἐπιγράψουσα τὸ θαῦμα, οὐχ ἑαυτῇ· Ἐκεῖνος γάρ, φησὶν, ἐπέβλεψεν ἐπ' ἐμὲ τὴν ταπεινήν, οὐκ ἐγὼ πρὸς Ἐκεῖνον ἀνέβλεψα· Ἐκεῖνός με ἠλέησεν, οὐκ ἐγὼ Αὐτὸν ἐζήτησα», κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Θεοφυλάκτου^{12α}. «τίς γὰρ εἰμὶ ἐγὼ πρὸς τοσοῦτον ἔργον καὶ μέγα μυστήριον; ταπεινὴ γὰρ ἦμην καὶ ἀπερῶριμμένη (κατὰ τὸν Ὀριγένην) καὶ νῦν εἰς ἄρρητον οἰκονομίαν ἐκλέγομαι».

* * *

ΚΑΤΑ ἀλήθειαν ἀπορεῖ κάθε νοῦς καὶ ἐξίσταται κάθε διάνοια, ὅταν στοχασθῇ τὴν ἐσχάτην ταπεινῶσιν ὅπου εἶχεν ἡ Θεοτόκος· διότι Αὐτὴ, ἀγκαλὰ καὶ ἔφερεν ἐν τῇ παρθενικῇ Αὐτῆς κοιλίᾳ τὸν τὰ πάντα φέροντα Θεὸν Λόγον· ἀγκαλὰ καὶ ἦτον Μήτηρ ἀληθῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Βασίλισσα πάντων τῶν κτισμάτων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων· μ' ὅλον τοῦτο ὀνομάζει ἑαυτὴν δούλην Θεοῦ· ἕνα μὲν, διότι κατὰ τὴν φύσιν καὶ δημιουργίαν ἦτον δούλη Θεοῦ· κατὰ τὸ «σύμπαντα δοῦλα σὰ» (Ψαλμ. ρη' 91).

Καὶ ἄλλο δέ, διὰ τὴν ἄκραν Αὐτῆς καὶ ἐσχάτην ταπεινῶσιν· ὅσῳ γὰρ ἦτον μεγάλη καὶ ὑψηλή, τόσον περισσότερον ἐταπεινώσε τὸν ἑαυτὸν Της, ἵνα ἐκ τῆς ταπεινώσεως ταύτης εὐρήσῃ περισσότεραν χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, καθὼς λέγει ὁ Σειράχ:

«Ὅσῳ μέγας εἶ, τοσοῦτῳ ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι Κυρίου εὐρήσεις χάριν» (Σειρ. γ' 18)¹³.

Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, αὕτη εἶναι ἡ γνῶσις καὶ ὄντως ταπεινώσις, ὅταν τινὰς ἔχει μὲν πρᾶγμα τι εἰς τὸν ἑαυτὸν του μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ ἄξιον ὑπερηφανίας· αὐτὸς ὁμως δὲν ὑπερηφανεύεται δι' αὐτό, ἀλλὰ νομίζει τὸν ἑαυτὸν του χοῦν καὶ σποδόν, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ:

«ταπεινόφρων ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν, ὅστις ἔχει ἐν τῷ κρυπτῷ τι ἄξιον ὑπερηφανίας, καὶ οὐχ ὑπερηφανεύεται· ἀλλ' ὡς χοῦν ἔχει αὐτὸ ἐν τῷ ἑαυτοῦ λογισμῷ»
(Λόγος Κ', σελ. 114).

Ὅθεν καὶ μερικοὶ Διδάσκαλοι θέλουσιν, ὅτι ἡ Παρθένος ἀπὸ τὴν πολλὴν καὶ υπερβάλλουσαν ταπεινῶσιν ὅπου εἶχε, δὲν ἔφα-

νέρωσεν εἰς τὸν μνηστῆρά Της Ἰωσήφ τὸν Εὐαγγελισμὸν τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ, ὅταν ἀπορῶν, διότι ἔβλεπεν Αὐτὴν ἔγκυον καὶ μὴ εἰδώς, ἐβούλετο νὰ Τὴν ἀπολύσῃ καὶ νὰ Τὴν χωρισθῆ· δὲν ἐφανέρωσε, λέγω, εἰς αὐτὸν περὶ τοῦ ἀσπόρου καὶ παρθενικοῦ τόκου Της, ἵνα μὴ φανῆ ὡς καυχωμένη καὶ υπερήφανος· ἀλλὰ ἀφῆκε νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἄνωθεν ὁ Θεός, καθὼς καὶ τὸν ἐπληροφόρησε διὰ θείου Ἀγγέλου, ὅστις, λέγουσί τινες, ὅτι ἦτον ὁ Γαβριήλ.

Καὶ στοχάσου, ὦ ἀναγνώστα, πόσον φίλη τῆς ταπεινώσεως ἦτον ἡ Παρθένος, ὥστε ὅπου ἐπροτίμησε κάλλιον νὰ πέσῃ εἰς πειρασμοὺς καὶ νὰ ὑποπτευθῆ ὡς κλεψίγαμος, πάρεξ νὰ νομισθῆ ὡς υπερήφανος· ἤξευρε γὰρ ὡς σοφωτάτη, ὅτι κατὰ τὸν μέγαν Μακάριον:

«ὁ ταπεινὸς οὐδέποτε πίπτει· πόθεν γὰρ πεσεῖν ἔχει ὑποκάτω πάντων ὧν; καὶ ὅτι μεγάλη ταπείνωσις ἢ ὑψηλοφροσύνη, καὶ μεγάλη ὑψωσις καὶ τιμιότης καὶ ἀξίωμα ἢ ταπεινοφροσύνη· τὸ γὰρ κατοικητήριον καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ Πνεύματος ἢ ταπεινοφροσύνη ἐστίν»
(Ὁμιλία ΙΘ').

* * *

ΠΟΥ εἶναι τώρα ἐκεῖνοι οἱ υπερήφανοι Χριστιανοὶ καὶ Μοναχοί, οἱ ὅποιοι, ἐὰν τύχῃ νὰ λάβουν κἀνένα χάρισμα φυσικὸν ἢ πνευματικὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, υπερηφανεύονται καὶ ἐπαίρονται;

Ἄς μιμηθοῦν τὴν Παρθένον Μαρίαν καὶ ἄς λάβουν ἀπὸ Αὐτὴν παράδειγμα ταπεινώσεως· διότι Αὐτή, καὶ μ' ὅλον ὅπου εἶχε συναγμένον εἰς τὸν ἑαυτὸν Της τὸ πλήρωμα ὅλων ὁμοῦ τῶν χαρίτων, ὅσας ἔλαβον ὅλα τὰ κατὰ μέρος κτίσματα τοῦ Θεοῦ, ἐπίγεια καὶ οὐράνια, ἐταπεινοῦτο ὁμῶς καὶ κατωτέραν πάντων ἑαυτὴν ἐλογίαζεν.

Αὐτοὶ δέ, διότι καθ' ὑπόθεσιν ἔλαβον χάρισμα κατανύξεως καὶ ἔχυσαν ὀλίγα δάκρυα, ἢ διότι ἐπροσευχήθησαν καθαρῶς, ἢ ἐνίστευσαν, ἢ ἀκτημοσύνην ἀπόκτησαν, εὐθὺς ὑψηλοφρονοῦσι καὶ νομίζουν κατὰ διάνοιαν πὼς εἶναι κάποιον μέγα πρᾶγμα, παρομοιάζοντες κατὰ τοῦτο μὲ τοὺς ὀψιπλοῦτους ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι, ὄντες εἰς ὅλην τους τὴν ζῶν πτωχοί, ὅταν τύχῃ νὰ ἀποκτήσουν ὀλίγα ἀργύρια, εὐθὺς τοὺς βλέπειν νὰ σηκώνουν

τὸν τράχηλον ὑψηλά, νὰ πατοῦν ἐπάνω εἰς τοὺς ὄνυχας, νὰ φυσοῦν εἰς τὰς ἀγοράς, νὰ δείχνουν κάποια σημεῖα εἰς τὰ ἔξω πῶς εἶναι πλούσιοι καὶ νὰ νομίζουν ἑαυτοὺς ἀνωτέρους τῶν ἄλλων· πρᾶγμα ὁποῦ ἐμίσησεν ὁ σοφὸς Σειράχ περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα:

«τρία δὲ εἶδη ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ μου»· «πτωχὸν ὑπερῆφανον καὶ πλούσιον ψεύστην, γέροντα μοιχὸν» (Σειρ. κε' 2).

Ἄς μάθουν λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι, ὅτι ἐὰν δὲν φθάσουν εἰς τὴν πόλιν τῆς ταπεινώσεως, κᾶν εὔρουν ἀνάπαυσιν ἐκ τῶν παθῶν, κᾶν χαρίσματα λάβουν, δὲν πρέπει νὰ πιστεύουν εἰς τὸν ἑαυτὸν τους· διότι ἐνεδρεύει ὁ διάβολος νὰ τοὺς ρίψῃ εἰς κανένα ὀλίθημα, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Ἰσαάκ:

«πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν τῆς ταπεινώσεως, ἐὰν ἴδῃς σαυτὸν, ὅτι ἀνεπαύθης ἐκ τῆς ὀχλήσεως τῶν παθῶν, μὴ πιστεύῃς σεαυτῷ· ἐνεδραν γάρ τινα ἐνεδρεύει σοι ὁ ἐχθρὸς· ἀλλ' ἐκδέχου μετὰ τὴν ἀνάπαυσιν, πολλὴν ὀχλησιν καὶ ταραχὴν» (Λόγος ΚΔ', σελ. 153)¹⁴.

* * *

«Ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί».

ΛΕΓΕΙ ὁ Κύρου Θεοδώρητος, ὅτι καθὼς ἡ Ἄννα ἐμέθεξεν ἀπὸ τὸ προφητικὸν χάρισμα Σαμουὴλ τοῦ υἱοῦ της, καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἀπὸ τὸ προφητικὸν χάρισμα τοῦ υἱοῦ της Ἰωάννου, ἔτσι καὶ ἡ Παρθένος Μαρία ἐμέθεξεν ἀπὸ τὸ προφητικὸν χάρισμα τοῦ Υἱοῦ Της Ἰησοῦ, τοῦ τῶν Προφητῶν ἀπάντων Δεσπότη.

Ἔθεν καὶ Προφῆτις ἐγένετο ὑπὲρ τὴν Προφῆτιν Μαριάμ, τὴν ἀδελφὴν Μωϋσέως (Ἐξῆδ. ιε' 20)· ὑπὲρ τὴν Προφῆτιν Δεβώρραν (Κριτ. δ' 4)· ὑπὲρ τὴν Προφῆτιν Ὀλδὰν (Δ' Βασιλ. κβ' 14)· ὑπὲρ τὴν Προφῆτιν Ἄνναν (Α' Βασιλ. β' 1 καὶ ἐξ.)· ὑπὲρ τὴν Προφῆτιν Ἐλισάβετ (Λουκ. α' 41), καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας γυναῖκας τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας [Διαθήκης], ὅσαι ἠξιώθησαν νὰ λάβουν παρὰ Θεοῦ Προφητείας χάρισμα.

Ἔθεν καὶ ὁ Ἡσαΐας, προφητεύων περὶ τῆς ἀσπόρου συλλήψεως καὶ τοῦ τόκου τῆς Παρθένου, καθαρῶς Αὐτὴν ὀνομάζει Προφῆτιν:

«Καὶ προσῆλθον πρὸς τὴν προφητίν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβε καὶ ἔτεκεν υἱὸν» (Ήσ. ν' 3).

Ὁθεν ὁ μέγας Βασίλειος τοῦτο ἔρμηνεύων, λέγει:

«ὅτι δὲ Προφητὶς ἡ Μαρία, ἣ προσῆλθε κατὰ τὸν προσεγγισμὸν τὸν διὰ τῆς γνώσεως ὁ Ἡσαΐας, οὐδεὶς ἀντερεῖ, μεμνημένος Αὐτῆς τῶν ρημάτων, ἃ προφητικῶς ἀπεφθέγγετο· τί γάρ φησι; Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ Πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτήρῳ μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· καὶ ὅλος γε ἐπιστήσας τοῖς ῥήμασιν Αὐτῆς, οὐ διστάσεις Αὐτὴν εἰπεῖν καὶ Προφητίν· διότι Πνεῦμα Κυρίου ἐπῆλθεν ἐπ' Αὐτήν, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπεσκίασε».

Προφητεία γὰρ φανερὰ καὶ ἀναντίρρητος, ὡς εἶπεν ὁ Βασίλειος, εἶναι τὰ λόγια ταῦτα τῆς τῶν Προφητίδων Προφήτιδος καὶ μακαρίας Παρθένου, ἡ ὁποία εἰς ἔργον ἐξέβη καὶ καθ' ἐκάστην πληροῦται ἐπὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν.

Ἐπειδὴ γὰρ ἡ Ἐλισάβητ ὠνόμασεν ἀνωτέρω μακαρίαν τὴν Θεοτόκον:

«Μακαρία, φησίν, ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου» (Λουκ. α' 45),

διὰ τοῦτο ὡσὰν νὰ ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὴν ἡ Θεοτόκος καὶ λέγει·

«Ὁ Ἐλισάβητ, τί μὲ ὀνομάζεις μόνον ἐσὺ μακαρίαν; Ἥξευρε, ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἔχουν νὰ μὲ μακαρίζουν, ἦγουν νὰ μὲ ὀνομάζουν μακαρίαν, πανευτυχεστάτην, πανευδαίμονα καὶ πεπληρωμένην παντὸς ἀγαθοῦ,

(ἐπειδὴ κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον:

«Μακαριότης ἐστὶ, περίληψις παντὸς ἀγαθοῦ»·

καὶ ὁ Χρυσόστομος λέγει:

«ὅταν μακαρισμὸν εἶπῃ, πάντα λέγει τὰ ἀγαθὰ»·

ἔχουν, λέγω, νὰ μὲ ὀνομάζουν μακαρίαν, ὄχι μία γενεὰ τῶν ἀνθρώπων ἢ δύο ἢ τρεῖς, ἀλλὰ ὅλαι, ὅλαι αἱ

γενεαὶ τῶν Ἑθνῶν, χωρὶς καμμίαν ἐξαίρεσιν, ὅσαι δη-
λαδὴ ἔχουν νὰ πιστεύσουν εἰς τὸν ἐξ ἐμοῦ ἀσπόρως
τεχθέντα Χριστόν, διὰ τὸν Ὅποιον καὶ μακαρία γεγέν-
νημαι»¹⁵.

* * *

ΚΑΙ ἐπ' ἀληθείας ἐπληρώθη πάλαι καὶ πληροῦται καθ' ἐκά-
στην, ἀλλὰ καὶ πληρωθήσεται εἰς γενεὰς γενεῶν μέχρι τερμάτων
αἰώνων καὶ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, ἡ Προφητεία αὕτη
τῆς μακαρίας Παρθένου.

Ἐπληρώθη **παλαιά**, διότι ἡ θεοφιλεστάτη ἐκείνη γυνή, τὴν
ὁποίαν ἀναφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ἀκούουσα τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ νὰ διδάσκη τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν,
κατανυχθεῖσα ἀπὸ τὴν γλυκυτάτην διδασκαλίαν Του, μὲ μεγάλην
φωνὴν ἐμακάρισε τὴν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου ὅπου ἐβάστασε τοι-
οῦτον Υἱόν.

Ὅμοίως ἐμακάρισε καὶ τὰ παρθενικὰ στήθη Της ὅπου ἀνέθρε-
ψαν τοιοῦτον οὐράνιον Διδάσκαλον· οὕτω γὰρ γέγραπται:

*«Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις
γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ
κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας»* (Λουκ.
1α' 27).

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς Της καὶ Κύριος, τοῦτον τὸν μακαρι-
σμόν τῆς γυναικὸς ἀκούσας, ἐβεβαίωσεν, ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτήν:
«μενοῦν γε», ἥτοι ἀληθῶς, ὄντως καθὼς σὺ εἶπας, μακαρία εἶναι
ἡ κοιλία ὅπου μὲ ἐβάστασε καὶ μακάριοι εἶναι οἱ μαστοὶ ὅπου μὲ
ἐθήλασαν.

* * *

ΠΛΗΡΟΥΤΑΙ δὲ καὶ **καθ' ἐκάστην** ἡ Προφητεία αὕτη τῆς
Παρθένου· διότι ὅλα τὰ γένη τῶν Χριστιανῶν, τῶν εἰς τὰ τέσσα-
ρα πέρατα τοῦ κόσμου εὕρισκομένων, καὶ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν
πιστευσάντων Ἑθνῶν, καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐν ὄλαις ταῖς ἱεραῖς
τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Ἀκολουθίαις, ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ
καρδίᾳ μακαρίζουσι τὴν Θεοτόκον.

Καὶ ποτὲ μὲν, ψάλλουν ὁμοφώνως (τὸ λέγω, καὶ σκιρτᾷ ἀπὸ
τὴν χαρὰν ἡ καρδία μου, συμφάλλουσα μυστικῶς μετὰ τῶν ψαλ-
λόντων):

*«Μακαρίζομέν Σε, Θεοτόκε Παρθένε, καὶ δοξάζο-
μέν Σε οἱ πιστοὶ κατὰ χρέος»*

ποτὲ δέ:

«Μακαρία ἡ γαστήρ ἡ χωρήσασα Χριστόν»

ἄλλοτε δέ:

*«Μακαρίζομέν Σε πᾶσαι αἱ γενεαί, Θεοτόκε Παρθέ-
νε»*

καὶ ἄλλα πολλὰ ἐφύμνια καὶ ἐγκώμια προσφέρουν εἰς τὴν Θεο-
μητορικὴν αὐτῆς Μεγαλειότητα.

Μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως, τὸν ἀρχαγγελικὸν ἐκεῖνον Ὑμνον, ὃν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐξεφώνησε διὰ θαύματος, ἐν τῷ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὄρος τοῦ Ἄθω Κελλίῳ τῆς Θεοτόκου, τῷ οὕτω καλουμένῳ Ἄδειν, ὡς εἶπομεν πρότερον, καὶ κατὰ τὴν τοποθεσί-
αν εὕρισκομένῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, δηλαδὴ τὸ παρὰ πᾶσιν ἐγνωσμένον:

*«Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν Σε τὴν Θεοτό-
κον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον, καὶ Μητέρα
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν»*

τοῦτον γὰρ τὸν ὕμνον, ποτὲ μὲν ψάλλουσιν ἔμπροσθεν τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνης τῆς Θεοτόκου· ποτὲ δὲ ἀναγινώσκουσιν ἅπαντες οἱ Ὀρ-
θόδοξοι Χριστιανοί, ἕως καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ παιδάκια, μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ μὲ μεγάλην εὐλάβειαν, κατὰ τὰς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, μακαρίζοντες καὶ ἀειμακάριστον ὀνομάζοντες τὴν Παρθένον καὶ Θεοτόκον, τόνον ἐν ταῖς Ἱεραῖς Λειτουργίαις, ὅ-
σον καὶ ἐν τῷ Ὄρθρῳ καὶ ἐν τῷ ἀρίστῳ καὶ ἐν τῷ δεῖπνῳ καὶ ἐν τῷ Ἀποδείπνῳ.

* * *

ΠΛΗΡΩΘΗΣΕΤΑΙ δὲ ἡ Προφητεία αὕτη τῆς Παρθένου καὶ εἰς **ὅλας τὰς γενεὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος.**

Τί λέγω; ὄχι μόνον εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα ἔχει νὰ πληροῦται ἡ Προφητεία αὕτη καὶ μέλλουν νὰ μακαρίζουν καὶ νὰ δοξολογοῦν τὸ ὑποκείμενον τῆς Ἀειπαρθένου ὅλοι οἱ πάροικοι τῆς γῆς Χριστιανοί· ἀλλὰ καὶ εἰς **τὸν μέλλοντα καὶ ἀτελεύτητον ἐ-
κείνον αἰῶνα** ἔχουν νὰ μακαρίζουν καὶ νὰ δοξολογοῦν Αὐτὴν

ὄλοι οἱ μακάριοι, οἱ κάτοικοι τοῦ Οὐρανοῦ, κατ' ἐκεῖνο τὸ ψαλμικόν:

«διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονται σοι εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος» (Ψαλμ. μδ' 18).

Ἀποτείνεται γὰρ τὸ ρητὸν τοῦτο πρὸς τὴν Θεοτόκον, καθὼς ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, λέγων:

«ὁρᾷς ἅπασαν τὴν κτίσιν ἐξομολογουμένην τῇ Μητροπαρθένῳ ταύτῃ, καὶ οὐκ ἐν πεπερασμένοις αἰῶσιν, ἀλλ' εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος; συνορᾷν οὖν ἐστὶν ἐντεῦθεν, ὡς οὐδ' Ἐκεῖνη λήξει διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος εὗ ποιούσα πᾶσαν τὴν κτίσιν» (Λόγος Α' εἰς τὰ Εἰσόδια).

* * *

ΑΛΛΑ καὶ σύ, Χριστιανέ, ἐὰν θέλῃς νὰ πληρωθῇ εἰς ἐσένα ἡ Προφητεία αὕτη τῆς Θεοτόκου καὶ νὰ σὲ μακαρίζῃ ὁ κόσμος, μακάριζε συχνάκις τὴν Παρθένον, ἐπαιῶντας Αὐτὴν καὶ ἐγκωμιάζοντας μὲ διαφόρους ὕμνους καὶ ἐγκώμια, καὶ μάλιστα μὲ τὸν ἀνωτέρω ἀρχαγγελικὸν καὶ κοσμοχαρμόσυνον ὕμνον τοῦ «*Ἄξιόν ἐστιν*», καὶ θέλεις τὸ ἐπιτύχει.

Διότι καθὼς ὁ Υἱὸς τῆς Θεοτόκου δοξάζει τοὺς Αὐτὸν δοξάζοντας, ὡς τὸ ὑπόσχεται ὁ ἴδιος: «*τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω*» (Α' Βασιλ. β' 30), ἔτσι καὶ ἡ Μήτηρ Του Θεοτόκος, μακαρίους κάμνει ἐκείνους ὁποῦ συνεχῶς καὶ μετὰ εὐλαβείας τὴν μακαρίζουν.

Πρέπον γὰρ καὶ δίκαιον καὶ ἄξιον εἶναι ἀληθῶς νὰ μακαρίζουν τὴν Θεοτόκον ὄλοι κοινῶς οἱ Χριστιανοί, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ νέοι καὶ γέροντες, καὶ πᾶσα ἡλικία· διότι καθὼς ἔχουσι χρέος νὰ μακαρίζουν τὸν Υἱὸν Τῆς Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τους, κατὰ τὴν Προφητείαν τοῦ Δαβίδ: «*Πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτὸν*» (Ψαλμ. σα' 17), ἔτσι ἔχουσι χρέος νὰ μακαρίζουν ἐν ταύτῃ καὶ τὴν Μητέρα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς μετὰ τὸν μεσίτην Υἱὸν Τῆς, τῆς σωτηρίας αὐτῶν μεσίτριαν χρηματίσασαν.

Αὕτη γάρ, κατὰ διαφόρους σχέσεις θεωρουμένη, εἶναι Μάμμη καὶ Μήτηρ τῶν Χριστιανῶν· εἶναι Μάμμη τῶν Χριστιανῶν, καθὼς

ὁ Υἱὸς Αὐτῆς λέγεται Πατὴρ ἡμῶν, κατὰ τὸν τίτλον ὁποῦ τῷ δίδει ὁ Ἡσαΐας: *«Πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος»* (Ἠσ. θ' 6)· εἶναι καὶ Μήτηρ τῶν Χριστιανῶν, καθὸ ὁ Υἱὸς Αὐτῆς εἶναι ἀδελφὸς ἡμῶν, ὡς εἶπε μόνος: *«πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου»* (Ἰωάν. κ' 17).

᾿Οθεν κάθε Χριστιανὸς ἔπεται νὰ εἶναι ἔγγονος καὶ υἱὸς κατὰ χάριν τῆς Θεοτόκου· διὸ καὶ χρεωστεῖ νὰ μακαρίζῃ Αὐτὴν καὶ ὡς Μάμμην καὶ ὡς Μητέρα αὐτοῦ ὑπάρχουσας κατὰ χάριν καὶ κατὰ θέσιν· ὡς Μάμμην ὁμως, ὑπερβαίνουσας κατὰ τὴν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, ὅλας τὰς σαρκικὰς μάμμας· καὶ ὡς Μητέρα, ὑπερβαίνουσας κατὰ τὴν φιλοστοργίαν καὶ σπλάγχνα, ὅλας τὰς φυσικὰς μπτέρας.

Καὶ ἂν ἡ Λεῖα ἡ γυνὴ τοῦ Ἰακῶβ ὠνομάσθην μακαρία, διότι ἐγέννησε τὸν Ἀσὴρ· καὶ ἂν αἱ γυναῖκες τοῦ τότε καιροῦ ἐμακάρισαν αὐτήν, διότι ἐστάθην μήτηρ ἑνὸς ἀνθρώπου φιλοῦ καὶ θνητοῦ: *«Καὶ εἶπε, ψοσί, Λεῖα· μακαρία ἐγώ, ὅτι μακαριοῦσί με αἱ γυναῖκες»* (Γεν. λ' 13)· πόσῳ μᾶλλον, καὶ ἀσυγκρίτως καὶ ἀπείρως πόσῳ, πρέπει νὰ ὠνομάζεται μακαρία ἡ Παρθένος Μαρία, ἣτις ἐγέννησε τὸν *μακάριον καὶ μόνον δυνάστην* Θεόν, καθὼς Αὐτὸν ὠνόμασεν ὁ Παῦλος (Α' Τιμοθ. ς' 15), τὸν μακαρίους ἐργαζόμενον τοὺς εἰς Αὐτὸν πιστεύοντας; Καὶ πόσῳ μᾶλλον πρέπει νὰ μακαρίζουν Αὐτήν, ὄχι μόνον αἱ γυναῖκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες, διότι ἐστάθην Μήτηρ ἑνὸς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ;

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομὼν εἰς τὸ Ἄσμα καθαρῶς προφητεῦει περὶ τοῦ μακαρισμοῦ τούτου τῆς Παρθένου, καὶ λέγει:

«Μία ἐστὶ περιστερὰ μου, τελεία μου»· «εἶδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν, βασίλισσαι καὶ γε παλλακαὶ καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν» (Ἄσμ. ς' 9).

Βασίλισσας γὰρ ὠνομάζει τὰς ψυχὰς τῶν Ἀγίων ὁποῦ ἔφθασαν εἰς τὴν τελειότητα, οἵτινες ἐκ συμφώνου ἐμακάρισαν τὴν Θεοτόκον εἰς τοὺς ἐγκωμιστικοὺς λόγους των, μάλιστα δὲ ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, ὅστις δὲν χορταίνει, ὠνομάζωντάς Την Θεοτόκον: *«Μπεάταμ Βίργινεμ» [Beatam Virginem], ἧγουν Μακαρίαν Παρθένον.*

Καὶ ὁ Ἅγιος δὲ Γερμανὸς οὕτως Αὐτὴν καὶ πάντα τὰ Αὐτῆς μακαρίζει:

«Ἡμεῖς δέ, Παναγία θεόνυμφε, πίστει Σε εὐλογοῦμεν, αἰεὶ μεγαλύνοντές Σε καὶ μακαρίζοντες· μακάριος γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐξ ἀνδρῶν ὁ πατήρ Σου· μακαρία ἡ μήτηρ Σου· μακάριος ὁ οἶκος Σου· μακάριοι οἱ γνωστοί Σου· μακάριοι οἱ ἰδόντες Σε· μακάριοι οἱ συνομιλήσαντές Σοι· μακάριοι οἱ ὑπηρετήσαντες· μακάριος ὁ Ναὸς ἐν ᾧ προσπνέχθης· μακάριος Ζαχαρίας ὁ Σὲ ἐναγκαλισάμενος· μακάριος Ἰωσήφ ὁ Σὲ μνηστευσάμενος· μακαρία ἡ κλίνη Σου· μακάριος ὁ τάφος Σου· Σὺ γὰρ τιμὴ τῶν τιμῶντων Σε, καὶ γέρας τῶν γερωῶν, καὶ ὑψωμα τῶν ὑψωμάτων» (Λόγος εἰς τὰ Εἰσόδια).

Ἀνίσως δέ, κατὰ τὸν Ἅγιον τοῦτον, εἶναι μακάριοι ἐκεῖνοι ὁποῦ μόνον εἶδον ἢ ὑπηρετήσαν τὴν Θεοτόκον, πῶς δὲν εἶναι μακάριοι καὶ ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοὶ ὁποῦ συνεχῶς Αὐτὴν ἐπαινοῦσι καὶ μακαρίζουν;

Ὅθεν καὶ ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἐφέσου ἐν τῇ γ' Ὡδῇ τοῦ εἰς τὴν Κοίμῃσιν δευτέρου Κανόνος αὐτοῦ, λέγει:

«Μακάριοι οἱ μένοντες ἐν τῷ Σῶ οἴκῳ, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί Σε· μακάριοι οἱ βλέποντες ἐν εἰκόνι τὴν ἀπαστράπτουσαν αἴγλην τῆς χάριτος, ἥς αὐτῇ μετέδωκας, ζῶσα Πάναγγε».

Ἔπεται Μέρος Ε΄.

12. Οὐ μόνον δὲ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας εἶχεν ἐρριζωμένην τὴν ταπείνωσιν ἡ Θεοτόκος, ἀλλὰ ἐκ τῆς καρδίας, ὡς ἀπὸ πηγῆς ἀναβλύζουσα, ἐπλημμύρει αὐτὴ καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ μέλη τοῦ παναλώμου Αὐτῆς σώματος· καὶ εἰς τὰ σχήματα, δηλαδή, καὶ εἰς τὰ κινήματα καὶ εἰς τὰ λόγια καὶ εἰς ὅλον τὸν ἔνθεον Αὐτῆς χαρακτῆρα καὶ εἶδος, ἡ ταπείνωσις ἔλαμπεν ὡσὰν ἥλιος.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦ θεολαμποῦς χαρακτῆρος τῆς Παρθένου ἐμνήσθημεν, δὲν θέλει εἶναι ἔξω τοῦ σκοποῦ νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτοῦ, ἐρανισθέντες ταῦτα ἔκ τε τοῦ Ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐκ τῶν τοῦ Κοροσίου, ἐκ τοῦ Μελετίου Ἀθηνῶν καὶ ἐξ ἄλλων, εἰς δόξαν τῆς Θεοτόκου καὶ εἰς χαρὰν τῶν τῆς Θεοτόκου εὐλαβῶν ἐραστῶν.

• *Ἡ Κυρία Θεοτόκος, κατὰ τὸν ἔξω χαρακτῆρα καὶ ἦθος τοῦ σώματος, ἦτον σεμνὴ καὶ σεβασμία κατὰ πάντα, ὀλίγα καὶ ἀναγκαῖα λαλοῦσα· ἦτον ὀυλίγῳρος εἰς τὸ νὰ ὑπακούῃ καὶ εὐπροσῆγορος· ἐτίμα ὅλους καὶ ἐπροσκύνει· εἶχε τὸ μέγεθος τοῦ σώματος μέσον καὶ σύμμετρον· ἢ, ὡς ἄλλοι λέγουσι, τὸ μέγεθος εἶχεν ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ μέσον· δὲν ἐπαρρησιάζετο εἰς κάθε ἀνθρώπον· ἦτον μακρὰν*

ἀπὸ γέλωτα καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ταραχὴν καὶ θυμόν· τὸ χρῶμα τοῦ θεοδόχου τῆς σώματος ἦτον ὁμοιον μὲ τὸ χρῶμα τοῦ σιταρίου· εἶχε ξανθὰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς· εἶχεν ὀφθαλμοὺς πολλὰ ὠραίους, χρωματισμένους μὲ θείαν σεμνότητα, ὠραϊσμένους μὲ κόρας ὀξειῖς καὶ ὁμοίας μὲ τὴν ἐλαίαν καὶ καλυμμένους μὲ βλεφαρίδας φαιδροπρεπεῖς· εἶχε τὰ ὀφρύδια μαῦρα κυκλικῶς ἐσχηματισμένα· εἶχε τὴν μύτην ὀμαλὴν καὶ εὐθείαν· τὰ πανάμωμα χεῖλη τῆς ἦτον ἀνθηρά, λάμποντα κοσμίως μὲ ἐρυθρὸν χρῶμα καὶ γέμοντα ἀπὸ τὴν τῶν λόγων γλυκύτητα· εἶχεν τὸ ἱεροπρεπὲς πρόσωπον ὄχι στρογγυλόν, ἀλλὰ ὀλίγον μακρὺ· εἶχε τὰς θεοδόχους χεῖράς τῆς μακράς· ὁμοίως καὶ τοὺς δακτύλους τῶν χειρῶν μακροὺς καὶ τετορνευμένους μὲ λεπτότητα· ἦτον ἀνυπερήφανος καὶ ἀνεπίδεικτος, χωρὶς νὰ δείχνῃ καμμίαν βλακείαν [νωθρότητα καὶ μαλθακότητα] καὶ ἔκλυσι· εἶχε ταπεινώσειν ὑπερβάλλουσαν· ἐφόρει καὶ ἡγάπα ροῦχα φυσικῶς ἀπὸ λόγου τῶν χρωματισμένα, καθὼς καὶ τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τὸ ἅγιον καὶ ἱερὸν Αὐτῆς Μαφόριον, αὐτόχροον ὑπάρχον.

Καὶ διὰ νὰ εἰποῦμεν καθολικῶς, ἡ Κυρία Θεοτόκος ἦτον, καὶ κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ μέλη τοῦ παναχράντου Αὐτῆς σώματος, γεμάτη ἀπὸ τόσων θείαν χάριν καὶ σεβασιότητα, ὥστε ὁποῦ, ὅστις ἔβλεπεν Αὐτήν, ἐλάμβανεν εἰς τὴν ψυχὴν του ἕνα κάποιον φόβον καὶ εὐλάβειαν, συγκεραμμένην ὁμοῦ μὲ μίαν ἐσωτερικὴν χαράν, καὶ χωρὶς νὰ τὴν ἠξεύρῃ πρωτίτερα, ἐγνώριζεν ἀπὸ μόνον τὸν ἐξωτερικὸν χαρακτῆρά τῆς, ὅτι ἀληθῶς Αὐτὴ εἶναι Μήτηρ Θεοῦ.

Ὅθεν, Νικίτας Παφλαγῶν ὁ ρήτωρ, ἐν τῷ Ἐγκωμίῳ ὁποῦ πλέκει πρὸς τὸν Ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην, λέγει, ὅτι ὁ θεῖος Διονύσιος, ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην ὁποῦ εἶχε πρὸς τὸν Δεσπότην Χριστόν, ἀκούσας ὅτι ἔξιν ἀκόμη σωματικῶς ἡ πανάμωμος Μήτηρ Αὐτοῦ, ἐπῆγε νὰ τὴν ἰδῆ· καὶ λοιπόν, βλέπωντας τὴν θείαν θεωρίαν τῆς, καὶ τὴν θαυμάσιον καὶ βασιλικὴν ὠραιότητά τῆς, ἰδὼν δὲ καὶ τοὺς Ἀγγέλους ὁποῦ τριγύρω Αὐτῆς ἐστέκοντο καὶ ἐδορυφόρουν ὡς βασιλισσαν, ἀκούσας δὲ καὶ τὰ οὐράνια λόγια τοῦ παναγίου τῆς στόματος, ἐξέστη καὶ ἔφριξεν, ὁμολογήσας, ὅτι καὶ μόνος ὁ σωματικὸς Αὐτῆς χαρακτῆρ καὶ τὸ εἶδος τὴν ἐμαρτύρουν, πὼς εἶναι μήτηρ Θεοῦ κατὰ ἀλήθειαν.

Τοῦτο τὸ ἴδιον γράφεται καὶ εἰς τὸν βίον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου κατὰ τὴν τρίτην τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός.

12α. Σημ.ἡμ.: **Ἰ. Θεοφυλάκτου**, PG τ. 123, στλ. 709C.

13. Λέγει δὲ καὶ ὁ σοφὸς Διδάσκαλος Σεβαστὸς ὁ Τραπεζούντιος περὶ τῆς ταπεινώσεως τῆς Παρθένου ταῦτα:

«Ἡ Πανάχραντος Κόρη, οἷον ὑπ' ὄφιν ἔχουσα τὸν ὄλισθον τῶν Πρωτοπλάστων, καὶ προὔργου τοῦ Ἐωσφόρου, εἰς οἷον ἐξ ἐπάρσεως κατηνέχθησαν ὄλισθον, ἐντεῦθεν οἶονεὶ συλλογιζομένη καθόλου, ὅτι πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅτι πᾶς ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται· τοσοῦτον ἐταπεινοφρόνει ἐν πᾶσι τοῖς κατ' ἀρετὴν Αὐτῆς προτερήμασιν, ὥστε μηδεμίαν ἄλλην Αὐτῆς ἀρετὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἰσχύσαι ἐπὶ τὴν ἄκραν τοῦ Θεοῦ συγκατάβασιν, παρὰ τὴν ἄκραν Αὐτῆς ἐκ συνέσεως καὶ διακρίσεως ταπεινοφροσύνην· οὐ γὰρ συνέμιξεν Αὐτῇ καὶ ἄλλας παρούσας, ἀς

εἶχεν ἀρετάς, ἀναγκαίᾳς καὶ αὐτὰς οὕσας, ἀλλὰ μόνην αὐτὴν καθ' αὐτὴν αἰτιᾶται λέγουσα· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης Αὐτοῦ· τῶντι γὰρ τοιαύτης ταπεινόφρονος ἐδεῖτο Μητρὸς ὁ Ὑψιστος, ὁ ταπεινῶσας ἑαυτὸν μέχρι καὶ δούλου μορφῆς, γενόμενος ὑπὸ κροῖστος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· διὸ καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὴν τοσαύτην Αὐτοῦ ἄκραν ταπείνωσιν, τοσοῦτον Αὐτὸν ὑπερύψωσεν, ὅσον ὁ θεῖος Ἀπόστολος Αὐτὸν περιγράφει. Οὕτως οὖν Αὐτὸς μὲν διὰ τὴν τοσαύτην ἑαυτοῦ ταπείνωσιν ἔλαβε πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· διὰ δὲ τὴν ἐφάμιλλον καὶ τῆς οἰκειᾶς Μητρὸς Αὐτοῦ ταπείνωσιν κατηξίωσεν Αὐτὴν Μπτέρα γενέσθαι Θεοῦ καὶ ὑπερτέραν ἀσυγκρίτως ἀναδειξαι πάσης κτίσεως ὀρατῆς τε καὶ νοουμένης, ὡς αἰτίαν ἐν δευτέρῳ λόγῳ γενομένην καὶ Αὐτὴν, τῆς παγκοσμίου σωτηρίας» (σελ. 361, ἐν τῷ βιβλίῳ, ἐν ᾧ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Θεοτόκος ὑπέκειτο τῷ προπατορικῷ ἁμαρτήματι).

14. Διὰ τοῦτο εἶπε καὶ ὁ Χρυσορρήμων:

«Οὐδὲν ταπεινοφροσύνης ἴσον· διὰ τοῦτο τῶν μακαρισμῶν ἐντεῦθεν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς· ὥσπερ γάρ τινα θεμέλιον καὶ κρηπίδα μεγίστης οἰκοδομῆς καταβαλέσθαι μᾶλλον· οὕτω τὴν ταπεινοφροσύνην πρώτην ἔθηκεν· οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστι ταύτης σωθῆναι χωρὶς» (Ὁμιλία γ' εἰς τὸν Ἰωάννην).

15. Λέγει γὰρ ὁ θεῖος Ἰερώνυμος, ὅτι μακαρία λέγεται ἡ Παρθένος,

«οὐχὶ τῇ περιούσῃ ἀξία, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ ἐνοικῆσαντος Αὐτῇ Θεοῦ φιλανθρωπίαν» (Βιβλίον Α' κατὰ Πελαγίου).